

פעילות מניפה

תשפ"ד 2023-2024

מספר עמותה: 580434272, טלפון: 02-5829425

השותפים שלנו:

קק"ל

פוקס ויזל

ויצו

משרד הרווחה
והביטחון החברתי

משרד הרווחה

משרד החינוך

משרד החינוך

יתד
תוכנית ברווחה

סביבה טובה בין כרמל לים
אגף קשרי קהילה

עיריית
טירת כרמל

ירושלים
שווה לחיות
בירושלים

עיריית
ירושלים

עיריית לוד

עיריית
אור עקיבא

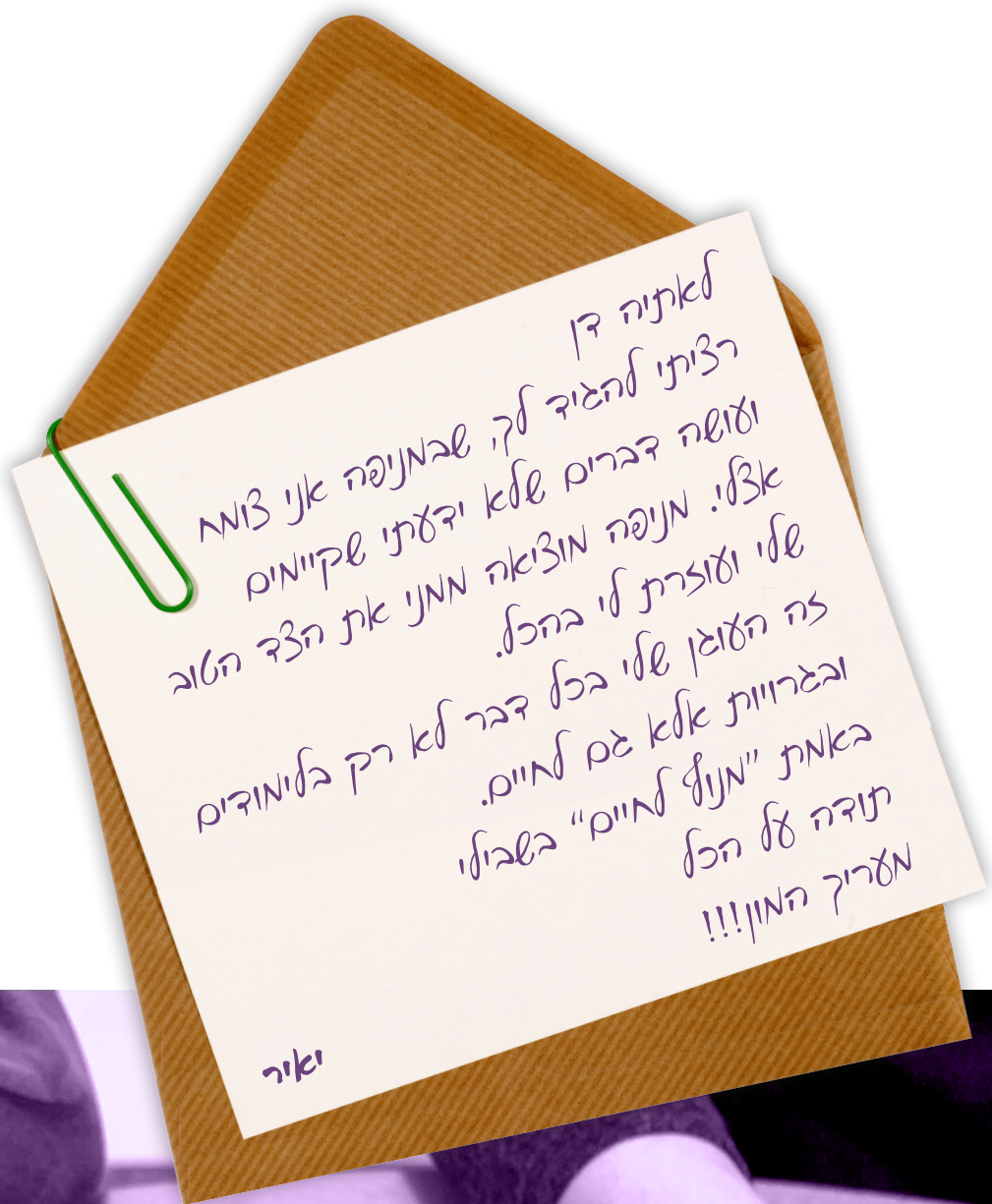
עיריית
קרית מלאכי

וכן תורמים בארץ ובחו"ל

תוכן העניינים

5	.....	הקדמה
6	.....	ספורים אישיים
8	.....	מרכז צ'רנה
9	.....	מניפה לגובה
10	.....	מרכז טכנולוגי דתי אמית
11	.....	מרכז פוקס לקהילה לוד
12	.....	מרכז פוקס לקהילה ולמשפחה קרית מלאכי
14	.....	הולכים ביחד קרית מלאכי
15	.....	מרכז מניפה למצויינות בית קק"ל
16	.....	מרכז לילד ולמשפחה אור עקיבא
18	.....	צהרונים טירת כרמל
19	.....	כיתות מניעת נשירה בחמ"ד
20	.....	דירה דיאלוגית למתמודדות
21	.....	בחברת אחי"
22	.....	מרכז הורים בירושלים
23	.....	אבני דרך - בני מנשה
24	.....	תוכנית "חלום אישי"
25	.....	גלגלי חוסן
26	.....	תוכניות נוספות
28	.....	מפגש בשטח מאת אתיה דן, מכון חרוב
32	.....	על מניפה

לאתוה דן
 רציתי להשיב לך, שבחנפה אני צומח
 ועושה דברים שלא ידעתי שקיימים
 אצלי. חנפה מוציאה ממני את הצד הטוב
 שלי ועוזרת לי בהכל.
 זה העוץ שלי בכל דבר לא רק באימונים
 ובפרוייקט אלא גם לחיים.
 באחת "חנף לחיים" בלבד
 תודה על הכל
 מאריק החון!!!

ואיר

הקדמה

עמותת מניפה - מנוף לחיים פועלת מזה כ-20 שנה להחזיר לתפקוד ילדים, נוער וצעירים, הנמצאים במצבי משבר, טראומה, חוסר תפקוד, נשירה סמויה וגלויה ובמצבי סיכון. בימים אלו עם כניסתנו לשנת תשפ"ד אנו חווים טראומה לאומית. הטבח הנורא שפגע באלפי אנשים באופן אנוש, ומלחמת "חרבות ברזל", חייבו אותנו לשנות את סדרי העדיפויות של העמותה.

מיד כשהתברר גודל האירוע החלטנו להפוך את תוכנית "חלום אישי" - מרכז חדשני לחינוך לחוזקות ולמצוינות הפועל במשאית ניידת - לתוכנית בשם "גלגלי חוסן", שמטרתה לאפשר למשתתפים הפגה, עיבוד ראשוני של טראומה, העצמה אישית ודינמיקה קבוצתית, המשאית מגיעה אל מרכזי המפונים ברחבי הארץ (לדוגמא: אילת, ים המלח, אופקים, שפיים ועוד) וכן לחיילים היוצאים מאזורי הלחימה. הפעילות כוללת משקפות מציאות מדומה, אבחון חוזקות, פיתוח עבודת צוות ומעגלי שיח, בהתאמה לגיל ולצרכים. מראשית המלחמה למעלה מ-2,000 ילדים, נוער ומבוגרים כבר השתתפו בפעילות. בשנת 2024 אנו צופים כי קהל היעד ילך ויגדל סביב נפגעי מלחמת "חרבות ברזל", משפחות, ילדים ונוער, וצוותים מקצועיים.

בד בבד אנו ממשיכים בעשייה המשמעותית של עמותת "מניפה" במרכזי הטיפול למשפחה, לבריאות הנפש, בכיתות הקלט לנוער מנותק, בליווי חיילים בזמן השירות ובתוכניות העצמה ותמיד קשובים לאירועים ולצרכים העולים מן השטח.

בכל תוכניות מניפה יש התייחסות הוליסטית, המחברת עולמות תוכן של חינוך, רווחה וטיפול. מאז הקמת העמותה בשנת תשס"ג (2004), הובלנו למעלה מ-800 תוכניות ברחבי הארץ, בכל המגזרים, מול קהלי יעד מגוונים, בהן לקחו חלק כ-30 אלף מוטבים, אשר כולם הוגדרו כאוכלוסיות מוחלשות במצב של חוסר תפקוד. השיטה הוכיחה את עצמה מול אוכלוסיות עולים מוחלשות, ילדים ונוער במצבי טראומה, תלמידים בנשירה גלויה או סמויה, חיילים בכלא ובמגזרים שונים.

מטרה נוספת של העמותה היא הכשרת סטודנטים וסטאז'רים, פיתוח מקצועי של מורים ותיקים לחשיבה מחודשת של הליך ההוראה והחינוך. במסגרת זו עברו במניפה למעלה מ-3000 מורים צעירים בתחילת דרכם, שהתנסו והוכשרו להוראה בשיטות חדשניות וחשיבה כוללת אקו-סיסטמטית.

כל תוכנית מתוכניות העמותה מלווה במחקר של מדידה והערכה ע"י צוות התוכנית, המסייע לנו להמשיך ולהשתפר ולתת מענה מדויק ונכון יותר למוטבים שלנו. עם כתיבת שורות אלו, הלב מלא תפילה לשלום אזרחי מדינת ישראל, לשלום החטופים ולשלום החיילים.

עם ישראל חי!

אתיה דן
בברכה,
אתיה דן

מייסדת ומנכ"לית עמותת מניפה

אני פועלת כדי שהנכדים שלי יוכלו לחיות בחברה בריאה, המאפשרת שיוון הזדמנויות לנוער בסיכון. אמי היתה אשה מדהימה. היא ההשראה שלי לנתינה למזלי הטוב יש לי פרטנר, אברהם, שהוא שותף מלא לחזון ולפעילות. עמותת מניפה חרטה על דגלה קידום נוער מתוך אמונה שניתן לטפל, לחנך ולהבטיח עתיד טוב לכולם, ואני גאה לשמש כיו"ר העמותה.

נורית פוקס

יו"ר העמותה

היי אתיה.
 רצונו להודות לכם מקרב לב על הפעילות
 שעשיתם לנוידי העוטף במסגרת עין גדי.
 הפעילות הגיעו בשלושה סבבים ילדים
 בגילאים שונים, בכל סבב כ-8 ילדים.
 כל הילדים סיפרו שהפעילות היתה ממש
 טובה, סיפרו שהם אהבו כל מיני מכשולים
 במד ומד הצלחה. הפעילות היתה מצויחה
 מאוהבה ועברה דרך אוויה מרתקת
 ממש תודה לכם.
 סוגל
 מנהלת התרבות - מסון עין גדי

שיום רב לך, כאן אנו מרכז השליון
 המקומו.
 רציתי להודות לך מקרב לב על
 הפעילות היפהפיה והמשמחת שהענקתם
 לאופקים.
 שתכבו להרבות טוב ותדעו
 לשימחתם מאד מאד
 ינואר 2024

מרכז צ'רנה

מרכז טיפולי

מרכז צ'רנה הינו מסגרת יום פוסט אשפוזית לנערות אשר מתמודדות עם קשיים נפשיים. מרכז אנטרגרטיבי - טיפולי, שיקומי בשיתוף פעולה של משרד הרווחה.

פעילות המרכז מאפשרת חזרה לתיפקוד, טיפול אישי וקבוצתי, הדרכת הורים, עבודה על קשרים חברתיים ושיקום כוללני.

קהל היעד 20 נערות וצעירות בגילאי 13-18.

מרכז צ'רנה הוקם ב-2012 כפיילוט ראשוני במטרה להחזיר לקהילה נוער אחרי אישפוז פסיכיאטרי (Halfway out) המסגרת כוללת לינה בבית ותהליך של למידה, טיפולים ופעילויות - מעטפת שיקומית כוללת מותאמת.

מספר משתתפות: 20 נערות.

צוות המרכז כולל: עו"סיות, פסיכיאטרית, פסיכולוגית, מדריכות, אם בית, מטפלות בהבעה ויצירה.

שותפים: משרדי ממשלה, חברת פוקס ותורמים פרטיים.

מנהלת המרכז
גוני שם-טוב

עו"ס תואר שני, לימודי פסיכותרפיה, הכשרה ב-DBT, הכשרה בנושא הפרעות אכילה

לפרטים:

02-5340482

מרכז טיפולי לנערים

הקמה בניה והצטיידות - 4 מיליון ₪
תקופת הפעלה ראשונית - 1.5 מיליון ₪

לפיתוח ויוזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

מניפה לגובה

בית ספר חינוך מיוחד נפשי - דתי

בתוך מרכז צ'רנה פועל בית ספר לחינוך מיוחד נפשי. "מניפה לגובה" התלמידות לומדות ברמה גבוהה - בגרויות או מקצועות ליבה חוגים ופעילויות חברתיות. חלק מהתלמידות מקבלות מעטפת טיפולית מעבר ליהונתן תלמידות במוסד. בית הספר בנוי לקליטת נערות ממחוז ירושלים. בית ספר בצמיחה.

מספר משתתפות: 20-30 תלמידות.

מנהלת בית הספר

הודיה יהב

תואר שני

בחינוך מיוחד

וניחול מסגרות חינוך,

נסיון רב בניהול מערכות

לקידום נוער

לפרטים:

052-8119895

מרכז טכנולוגי דתי אמית בשיתוף מניפה

כיתת קלט לנערות: ניתוק לחיבור מחדש

כיתות במוסד חינוכי נורמטיבי, עבור בני נוער מנותקים, המעוניינים לחזור
ללמידה נורמטיבית משמעותית.

קהל היעד: נערות מנותקות החוזרות ללמידה במוסד נורמטיבי.

התכנית פועלת ברשויות בין השנים 2004-2024, במסגרת התוכנית חזרו
לתפקוד גבוה ולמצוינות אישית, מאות בני נוער.
התוכנית נותנת מענה רגשי, מלמדת כישורי חיים, הרגלי למידה עם רגישות
תרבותית.

כיתות קלט בירושלים (תשפ"ב) עבור אוכלוסיה עם זיקה דתית.
כתת קלט באמי"ת טכנולוגי דתי - עבור נערות.

מס' משתתפות: 15-20 נערות בשבוע.

שותפים: אמית - למידה, מניפה - טיפול וליווי ריגשי.

כיתת קלט לנערות המתקשות להסתגל למסגרת לימודית רגילה
במסגרת זו עוברות הנערות תהליך של חזרה לשגרת למידה:

- מעטפת טיפולית
- קידום אישי בסל אישי לימודי
- גישה אקוסיסטמית מול צרכים של נערה במשבר
- נערות מגיעות מבתים דתיים/חרדים

הכיתה שייכת למרכז הטכנולוגי אמית דתי ירושלים.

מנהלת המרכז

הודיה יהב

תואר שני בחינוך מיוחד
וניהול מסגרות
חינוך, נסיון רב בניהול
מערכות לקידום נוער.

לפרטים: עמותת מניפה

02-5829425

מרכז פוקס לקהילה

מרכז הורים וילדים - לוד

מרכז ילדים - הורים ונתיבים להורות למתבגרים פועל במתכונת מלאה לאורך כל השנה עבור 120 איש. הצוות במרכז הינו רב מקצועי וכולל עובדים סוציאליים ומטפלים בתחומים שונים. אוכלוסיית המרכז הינה מגוונת בהיבט התרבותי, הדתי ובמבנה המשפחות.

מנהלת המרכז
הגר ארדיטי
 עו"ס, מטפלת זוגית
 ומשפחתית ומוסמכת.

לפרטים:
 טל. 08-6619622,
hagar@menifa.org.il

מס' משתתפים: 120 מוטבים בשבוע.

המענים הטיפוליים הניתנים למשפחות במרכז כוללים:

- הדרכת הורים • טיפול דיאדי (הורה-ילד) ומשפחתי • טיפול רגשי פרטני לילדים ומתבגרים • קבוצות טיפוליות (הורים / דיאדות הורה-ילד) • פעילות פרטנית לילדים ומתבגרים ופעילות משפחתית עם אם הבית (בישול / אפייה). התהליכים הטיפוליים עם המשפחות הינם מרגשים ומשמעותיים, וניתן לראות במרבית המקרים התקדמות משמעותית.

א' ו-נ', הורים גרושים אולד בן 11
 (הגיעו בשל תאונת בדידות אברתית
 של הילד, דימוי נ38 נחוק):
 א' (האב): "המרכז זה נהדר. הילד
 נפתח אליו הרבה יותר. רואים שינוי.
 המפגשים שלי איתו כאן זה לא כמו
 הצפון שהוא בא אליו. זה אחרת
 פתאום אני רואה אותו אחרת אנני
 מדברים. אני מרגיש שאני מכיר אותו
 יותר, ואני רואה שזה עושה לו טוב".
 נ' (האם): הילד מקבל פה החון
 איזוקים רגשיים. הוא התחבר מאד
 למטפן, ואני רואה שהוא מרגיש בנח
 ואוהב לבוא איתי לכאן".

ד' ו-ר', צוג הורים לשלושה ילדים (13, 9, 6, הגיעו בעקבות
 אחיות אובדניות של הבן הגדול):
 ד' (האם): "היינו בתקופה מאוד מיואשת ובית הספר הצע את
 מרכז הורים וילדים. המטפלת שלנו במרכז ידעה לפרק את
 הבעיה לצורמים ולנחות את מה שצריך טיפול ושינוי. היא ידעה
 לכוון את זה למקום הנכון. כשעלו המאשבות האובדניות אצל
 הילד, היינו במצב מסר אונים והיא ידעה להרגיע אותנו ולתת
 בטחון. היא הייתה איש המקצוע הטיפולי שי דע לכוון אותנו".
 ר' (האב): "יכולנו לבוא עם כל בעיה אליה ולקבל מענה ופתרון.
 רואים את השינוי בילד בכוח הטיפול במשפחה".

מרכז פוקס לקהילה

לוד

חדר מוסיקה - 95,000 ₪

לפיתוח ויזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

מרכז פוקס לקהילה ולמשפחה קריית מלאכי

מנהלת המרכז
קרן אדמון לבני
עו"ס

ופסיכותרפיסטית
אינטגרטיבית

לפרטים:

טל. 08-6217058,
keren.a.l@menifa.org.il

המרכז נותן מענה טיפולי למשפחות סביב אתגרי ההורות במגוון כלים: טיפולים פרטניים, דיאדיים, משפחתיים, קבוצתיים וטיפול בהורות. המשפחות עוברות תהליכים ארוכים ומשמעותיים התורמים לשיפור הקשרים בין בני המשפחה.

המרכז נותן מענה לכ-40 משפחות בזמן נתון, והשנה מתרחבים גם למתבגרים ופתיחת תחנה לטיפול זוגי ומשפחתי.

המרכז מורכב מארבעה פרויקטים:

מרכז ילדים הורים: מרכז הנותן מענים רגשיים פרטניים, דיאדיים וקבוצתיים לילדים בגילאי בית ספר יסודי והוריהם.

"משחק משפחתי" - פעילויות אטרקטיביות להורים וילדים במסגרת משפחתית או קבוצתית מתוך השאיפה לחזק את הקשרים בין ההורים והילדים. הפעילות פתוחה לכלל האוכלוסייה.

קבוצות טיפוליות בנושאים שונים, כגון: גירושין, אלימות במשפחה, הורות, אבהות ועוד.

נתיבים להורות מתבגרים - נוער חרדי:

מתן מענה מותאם תרבותית לקהילה החרדית. מרכז הנותן מענים רגשיים פרטניים, דיאדיים וקבוצתיים לנוער והוריהם.

נתיבים להורות - הדרך החדשה:

מתן מענה מותאם תרבותית לקהילת בני העדה האתיופית מרכז הנותן מענים רגשיים פרטניים, דיאדיים וקבוצתיים לילדים, נוער והוריהם.

תחנה לטיפול זוגי ומשפחתי - בתהליך הקמה

מתן טיפולים משפחתיים וזוגיים מסובסדים.

מס' משתתפים: 150 מוטבים.

שותפים: עמותת מניפה, חברת פוקס, עיריית קריית מלאכי, משרד הרווחה והביטחון החברתי.

**"אם ילדיה של
הקהילה אשויים
לה, עליה לטפח את**

ההורים"

(Bowlby)

אלול תשפ"א

9/2021

קרן היקרה

קשה לסכם בכמה מילים. דברים רבים שלמדנו ולברנו במשך שנה מצוי. היית לי לאוצן קשבת לעוצן הצלה, לתחזור מכוון ולמגדלור מאי. משאר קרן ניתן למחוד על מצווין הנושאים והכלים שעסקנו בהם.

קרן - **זוהי עצם חכמה שבולטת בגעלי איים**, וגם את השתדלות להבליט לכל ילד את אופקיותו ויכולתיו ולנסות למצוא מה מתאים לכל אחד שבוטט באיובי שבו. להעצים את הילדים, וגם את עצמי לפי הכישרים שלי. לדאוג שהילדים יבטלו טובה ולא יאלצו להשתמש בשליטי כדי לבטול.

קרן - **בלבר היה זה שם של כלי נגינה**, ואני נכרתת להיות כמנצח בתזמורת. מנסה לכונן שהמנגינה המשפחתית תעלה בהרמוניה אחידה, שגם יוכלו לא ינצן על אשבון איוו.

קרן - **קו ישר שמתאיל בקודה ונמשך אינסוף**. הדרכת כוזה לא להתמקד בבליה נקודתית שצפה בשטח אלא להתרוב את הנקודה כדי לראות מה צה בצמ אומר לי ואז להמשיך את הטופול הנדרש לאורך קו תקופתי. ובכלל הפתרון אינו נקודה אד פלמית כזו או אחרת אלא עבודה לאורך זמן.

קרן - **פינה**. כי יש רגעים שצריך להתכנס לפינה. עזרת לי לברור את הרגעים בהם נמחוד לרגע בפינה שקטה, וניתן לסדרות סביב למולף מבלי להילמם בהם.

קרן - **השוויו של הרכוש. לאמר נכחו הרומים** - שוב ושוב הדגשנו את השוויו הערכי של האם, של הילדים ושל כולם יחד כמשפחה. ועם אזה ערכים אמתו רוצים שהם יגדלו לאמר שינכו ממייהם את הכאוס, המחומות והרבים.

קרן אור - כי אי אפשר לפספס את המיוק שלך והרוגע שבו נוהלת כל מצב. **אז על כל אלו ועוד, אומר תודה מכל הלב!!!**

ואסיום בדברי המשנה: "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם תגיה והקדן קמתת לו לעולם הבא - כבוד אב ואם, וצמילות יסדים, והבאת שלום בין אדם לאברהם..." נראה לי שבטובות הקודש שלך כזית להרבה קרנות! ומי יתן, ויתראי רק ברכה והצלחה בעמלך מתוך בריאות ושמה לך ולמשפחתך.

ולקראת השנה האדשה, שתהיה לך שנה טובה ומתוקה
ובשורות טובות תמיד.

הולכים ביחד קרית מלאכי

מניעת נשירה מבתי ספר יסודיים

יצירת מעטפת רגשית וטיפולית לילדים במצבים של חוסר תפקוד בבתי ספר יסודיים בקריית מלאכי. התכנית מונעת התדרדרות ומאפשרת חזרה לתפקוד נורמטיבי. קהל היעד 40 תלמידים בבתי ספר יסודיים, בנשירה סמויה. התלמיד מקבל תגבור רגשי וחברתי ומעטפת תמיכה מעו"ס או מטפל רגשי באומנויות. מבנה התכנית הוא פרטני או קבוצתי, וכוללת גם קשר משמעותי עם ההורים. התכנית מקנה כלים לתלמיד ומשפחתו ומסייעת למערכת הבית ספרית בהתאמה לצרכים הייחודיים של הילד.

מספר תוכנית במאגר גפ"ן: 7356
בשנת תשפ"ד ישתתפו בתכנית 45 תלמידים מ-8 בתי ספר.
סה"כ יתקיימו כ-500 פגישות עם ילדים,
וכ-115 פגישות עם הורים במהלך השנה.

מס' משתתפים: 45 ילדים.

בשיתוף: עיריית קריית מלאכי - אגף חינוך והאגף לשירותים חברתיים, חברת פוקס ויזל, עמותת "מניפה".

מנהלת התכנית
קרן אדמון לבני

עו"ס

ופסיכותרפיסטית
אינטגרטיבית

לפרטים:

טל. 08-6217058,
keren.a.l@menifa.org.il

מלווים רגשיים:

אורית ברוכי

טל. 054-7454546

מעוז אינברם

טל. 053-5225600

לאה אלבוים

טל. 052-7179709

אודי לנדר

טל. 052-5710646

הדרכה: ידידיה זיסברג

מרכז מניפה קרית מלאכי

חדר קרמיקה 50,000 ₪ • חדר מוסיקה 95,000 ₪
חדר דרמה 50,000 ₪

לפיתוח ויזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

מרכז מניפה למצויינות בית קק"ל

בית קק"ל בקרית מלאכי מהווה "בית חם" לתלמידי העיר, בשעות אחה"צ, עם תום לימודיהם.

מניפה מקיימת זו השנה השנייה, מרכז למידה/חוגים/העשרה לתלמידי העיר בשת"פ עם קק"ל.

במרכז מתקיימים כל יום שיעורי תיגבור במגוון מקצועות רבי מלל, אומנות, מדעים, מתמטיקה, אנגלית, מדעי המחשב, פיזיקה, כמו גם פעילות העשרה - גלישה / טיולי שטח / פעילות התנדבותית.

המרכז פתוח כל יום משעות הבוקר המוקדמות ועד 20:00 בערב. צוות מורים לחיים ורכזים מלווה את התלמידים והמורים ומסייע להם במיפוי הישגים, שיחות אישיות ועזרה למשפחה.

• תלמידי תיכון • קידום למצויינות אישית

מס' משתתפים: 120 בני נוער.

בשיתוף: חברת פוקס ויזל וקקל.

מנחה פדגוגי
ידידיה זיסברג
עו"ס MSW
ופסיכותרפיסט

לפרטים:
טל. 050-6133114

המרכז לילד ולמשפחה

אור עקיבא

מניפה מפעילה את המרכז לילד ולמשפחה באור עקיבא משנת 2023. חזון המרכז הוא ליצור מרכז חינוכי טיפולי הנותן מענה מקיף ואינטנסיבי למגוון משפחות על מנת לחזק ולהעצים את מסגרת התא המשפחתי. קיימות ארבע יחידות המהוות חלק מרצף שירותים הנמצאים תחת קורת גג אחת במרכז הילד ולמשפחה, כך משפחה יכולה להשתלב במספר תוכניות טיפוליות במקביל, על פי תוכנית טיפול הנקבעת במשותף עם המטופלים ובהתאם לצרכיה.

בית יה"ב - מרכז ילדים הורים אזורי ניח מרכז אזורי למשפחה

בית יה"ב, הינו מרכז ילדים הורים אזורי ניח - הראשון בארץ. ונותן מענה עיקרי לאגף הרווחה באור עקיבא ולמחלקות הרווחה של בנימינה גבעת עדה, מועצה אזרית מנשה מועצה אזרית חוף כרמל ולעיריית חריש. המרכז נותן מענה למשפחות עם ילדים בגילאי 5-12 עם בעיות רגשיות/והתנהגותיות כשברקע קשיים בתפקוד ההורי/ ביחסי הורה-ילד.

בית יה"ב, מספק סל שירותים ייחודי תחת קורת גג אחת, אשר מטרתו לסייע למשפחה בשלמותה. לכל משפחה מגובשת תכנית טיפול לפי צרכיה, תוך שימוש במגוון שיטות התערבות טיפול אישי, משפחתי וקבוצתי לילדים ולהוריהם, באמצעים שונים כמו אומנות, משחק, בישול, תנועה, דרמה ועוד. במרכז מטופלים בכל זמן נתון, כ-100 ילדים והורים, ומשך הטיפול נמשך כשנה - שנה וחצי. בטיפול מעורבים עו"ס של המשפחה ממחלקת הרווחה ושירותים אחרים בקהילה. המשפחה והגורמים המטופלים שותפים לבניית תכנית הטיפול, להערכת ההתקדמות ולגיבוש תכנית המשך בסיום הטיפול במרכז.

מס' משתתפים: 100 מוטבים.

צוות המרכז הינו צוות רב-מקצועי הכולל: מנהלת, עובדות סוציאליות (המתמחים בתחום משפחתי וקבוצתי), אם בית, מטפלות באומנות, תנועה ומוסיקה, סטודנטים.

התחנה לטיפול משפחתי זוגי

התחנה, שהוקמה בשנת 2009, מציעה מענה בטיפול זוגי ומשפחתי לכלל תושבי אור עקיבא ויישובי הסביבה. **טיפול זוגי וטיפול משפחתי** הינם שיטות טיפול ייחודיות, הרואות את האדם כחלק ממערכת יחסים רחבה יותר זוגית או משפחתית. התפיסה הטיפולית הנה מערכתית, ואנו רואים את האינטראקציה של חברי המשפחה אחד עם השני ומתבוננים על הדינמיקה המשפחתית והזוגית. בנוסף לטיפולים הזוגיים והמשפחתיים, קיימים בתחנה:

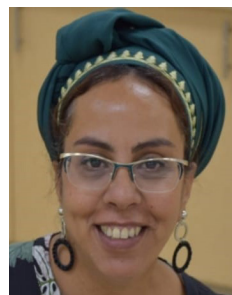
יחידה לתיאום הורי - מענה לזוגות הנמצאים בקונפליקט גרושין גבוה.

יחידה לטיפול באובדן ושכול - מענה טיפולי ליחידים ומשפחות המתמודדים עם אובדן.

יחידה חרדית - שמעניקה טיפול משפחתי זוגי מותאם לאוכלוסיה החרדית.

מס' משתתפים: 150

צוות התחנה: צוות התחנה מורכב מעו"ס בעלי תואר שני ובעלי התמחות נוספת בטיפול ומשפחתי זוגי. בנוסף, התחנה משמשת כמרכז להכשרת מתמחים וסטודנטים בתחום הטיפול הזוגי והמשפחתי. הטיפול במסגרת התחנה ניתן בתשלום מסובסד.

מנהלת: **טלי ליאון**

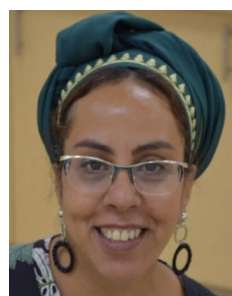
מנהלת:

שירה אלמון

עו"ס MSW, מטפלת
משפחתית מוסמכת

לפרטים:

טל. 054-8008123

מנהלת: **טלי ליאון**

עו"ס MSW התמחות ילד
ונוער. מטפלת ומדריכה
משפחתית זוגית
מוסמכת.

לפרטים:

טל. 077-4200481,

050-6312557

tali@menifa.org.il

הורות צעירה - נתיבים להורות בגיל הרך

היחידה הוקמה ב-2010 ומעניקה מענה טיפולי רגשי רחב למשפחות אשר להן ילדים בגיל הרך, מלידה ועד 5 שנים, המופנות על ידי אגף הרווחה, כ-40 הורים וילדים בכל זמן נתון.

מס' משתתפים: 50.

צוות "הורות צעירה" - כולל עו"סיות, תרפיסטית בתנועה, מרפאה בעיסוק ואם בית.

צוות "הורות צעירה" שותף פעיל ב"משחק וחוויה בספרייה" - מפגשים חווייתיים של הורים וילדים המלווים בהדרכה מקצועית. מבנה השרות מעוצב ומאובזר בהתאמה לגיל הרך. המרכז מדריך קבוצות הורים בנושאים שונים.

"גלים" - היחידה לטיפול במתבגר ומשפחתו.

היחידה נותנת מענה טיפולי לנערים ונערות בישוב, תלמידי בתי ספר, המתמודדים עם קשיים רגשיים ולמשפחותיהם המתמודדות עם אתגרי הגיל כגון: קשיים תפקודיים, זהות מינית ומגדרית, יחסי הורה-מתבגר ועוד. היחידה שמה דגש על ראיית הנער/ה כחלק ממשפחה מחד ומתן מרחב אישי לעיבוד תהליכים רגשיים מאידך. הגישה הטיפולית אינטגרטיבית בהתאם לצרכים העולים - דינמית, התנהגותית / משפחתית.

מס' משתתפים: 50.

צוות היחידה - צוות היחידה כולל עובדים סוציאליים ומטפלות משפחתיות המתמחים בטיפול קליני בבני נוער, סטודנטית לעבודה סוציאלית ומתמחה בטיפול בבע"ח.

מענה פסיכיאטרי - בשלוש שנים האחרונות, נוסף ליחידה, מענה פסיכיאטרי המספק אבחונים ומעקבים מקיפים ומעמיקים לבני הנוער הנזקקים לאבחנה מבדלת ותמיכה בתהליך הטיפול, המענה מיועד לכלל הנוער בעיר, גם אלו שאינם מטופלים ביחידה. מענה זה פועל בשותפות עם הוריו של הנער/ה, וגורמי רווחה וחינוך הרלוונטים לטיפול בנער, ומאפשר הבניית תוכנית התערבות וטיפול המותאמת לצרכיו של הנער/ה.

מנהלת: עידית ויזל
עו"ס MSW, מטפלת ומדריכה משפחתית וזוגית מוסמכת.
מטפלת ב-EMDR.
לפרטים:
טל. 054-7762681

מנהלת: הדס יגן
עו"ס MSW התמחות קלינית, מנחת קבוצות ומטפלת ב-DBT

מרכז מניפה אור עקיבא

הקמת מכון הדרכה למשפחות 35,000 ₪
כנס מקצועי אזורי בנושא משפחות 50,000 ₪
חדר מוסיקה 95,000 ₪ • חדר אומנות 35,000 ₪

לפיתוח ויוזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

צהרונים

טירת הכרמל

צהרוני מניפה בטירת כרמל הוקמו בשנת 2017.

המטרה: יצירת מעטפת חינוכית לילדים החל מסיום הלימודים ועד הערב. במרכז יש עזרה בשיעורי בית, חוגים, פעילויות חברתיות, ארוחות ועוד... תכנית שיתופית עם הורים.

קהל היעד: תלמידים מגיל גן ועד כיתה ו' בבי"ס צמח (ממ"ד) ובבי"ס דגניה (מגזר כללי)

יחודם של הצהרונים הוא במעורבות ההורית בכל הנעשה, הן בהקמת ועד הורים מלווה, והן בשיתוף ההורים בפועל בכל התהליך החינוכי.

מס' משתתפים: 110 ילדים.

בשיתוף: חב' פוקס-ויזל, משרד החינוך ניצני"ם, הרשות המקומית, הורים.

מנהלת הצהרונים
בתאל עמר

לפרטים:
טל. 052-4777237

מימון למשפחות במצוקה

9,310 ש"ח לילד במשפחה

לפיתוח ויזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

כיתות מניעת נשירה בחמ"ד

(חינוך ממלכתי-דתי)

תוכנית מניעה לנוער בנשירה סמויה.

תוכנית התערבות פנים בית ספרית עבור בני נוער המתקשים ללמוד מסיבות שונות.

התוכנית פועלת בשיתוף משרד החינוך, אגף לנוער בסיכון ואגף ההכלה, במטרה למנוע נתק ולהחזיר למצויינות אישית תלמידים במצבי משבר, חוסר תיפקוד וקשיי למידה.

התוכנית תפעל בשיתוף משרד החינוך ב 20 בתי ספר ברחבי הארץ.

משתתפות: 250 נערות.

בראש התוכנית עומד מחנך מו"ל (מורה לחיים) במשרה מלא. המו"ל יוצר מעטפת אינטנסיבית סביב כל תלמיד ומלווה את התהליך החינוכי הלימודי והרגשי.

"מניפה" נמצאת במאגר התוכניות של משרד החינוך, במסלול הירוק - בתוכניות התערבות בית ספרית. התוכנית במימון משרד החינוך ותרומות.

בתשפ"ג התחלנו במניפה בתוכניות אישיות למניעת נשירה. בתוכנית משתתפים כל הצוות המקצועי במניפה

מנהלת התוכנית
אתיה דן

לפרטים:
052-4295196

דירה דיאלוגית למתמודדות (סטודנטיות ואחרות) אריאל

דירה לצעירות שומרות מסורת וכשרות.
הדירה ממוקמת במרחק הליכה קצרה מהאוניברסיטה וממרכז מסחרי.
הדיירות מלוות בקבוצה של "דיאלוג פתוח" שבועית.

4 חדרי שינה

3 שירותים ומקלחת

סלון ופינות ישיבה וטיפול

הכל מאובזר ומרוהט

מס' משתתפות: 4-8 צעירות.

מנהלת תוכנית
אתיה דן

לפרטים:

052-4295196

מימון לצעירה במצוקה

מלגת קיום למתמודדת במצוקה נפשית, הלומדת באוניברסיטה
18,000 ₪ לשנה

לפיתוח ויזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

"בחברת אחיי"

תוכנית מנטורים לליווי חיילים לאורך שירותם בצה"ל

תכנית "בחברת אחיי" הינה תכנית מנטורים לחיילים בגילאי 18 - 21, המתמודדים עם מצבי חיים מורכבים.

התוכנית מסייעת להם בקידום דפוסי תפקוד חיוביים והסתגלות תוך כדי מניעת התנהגויות שליליות, כליאה ונשירה ממסגרות. שיטת העבודה הינה הצמדת מנטור אישי המהווה "מבוגר משמעותי" שמקנה עורף אזרחי אישי וחסם עבור הצעיר והצעירה לאורך כשלוש שנים ובמקרים רבים אף לאחר מכן. התוכנית מגייסת, מכשירה, משמרת ומלווה את המנטורים המתנדבים לקראת ולאורך כל תקופת הליווי.

מספר משתתפים: 300 צעירים, 300 מנטורים.

מנהלת התוכנית
שירן נגר

לפרטים:

טל. 053-3402526
mentorim.achay@
menifa.org.il

**מעוז אינברם - מרכז
ושפלה**

טל. 053-5225600

עדן מריים - צפון

טל. 9979 052-820

מירב רוט - ירושלים

טל. 052-3443086

אביב בן סירא - רכז

מילגאים (אימפקט)

טל. 050-2888140

בעז איגרא - דרום

טל. 058-4901797

"אם אין אני לי מי
לי? וכאני לעצמי,
מה אני? ואם לא
עכשיו, אימתני?"
(מסכת אבות א, י"ד)

**קבוצות
חוסן**

לחיילים אחרי המלחמה 400,000 ₪

**הגדלת
התוכנית**

ל-600 חיילים - 700,000 ₪

לפיתוח ויזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

מרכז הורים מתבגרים ירושלים

מרכז המיועד למשפחות למתבגרים לליווי טיפול במשך כשנה וחצי.

משפחה המעונינת בליווי, תפנה למחלקת הרווחה ותבקש הפניה למרכז הורים מתבגרים.

המרכז פועל בשיתוף עם עיריית ירושלים החל מ-2024. המרכז נמצא בבית הכרם, רחוב החלוץ 47, כחלק מתחם טפולי רחב, הכולל גם טפול בבני נוער עם קשיים רגשיים ונפשיים (מרכז צ'רנה). החזון הטיפולי הוא ליצר הנעה ומוטיבציה בקרב בני המשפחה על מנת להפוך את הקושי לעוצמה ולתת הזדמנות לצמיחה ייחודית של המשפחה. גיל ההתבגרות מייצר אתגרים לא פשוטים להורים, כאשר המתבגר עובר שינוי משמעותי מחיי הילדות, כאשר חיפוש הזהות, עם עצמאות, ניסוי ותהיה, לעתים נראה כהתנהגות הרסנית קשה.

תפקיד ההורים להיות הפתרון והעוגן עבור מתבגרים, בתקופה לא קלה של חייהם. תפקידנו כטפלים הוא לגלות ולהצמיח את החיבור והקשר העמוק בין ההורים למתבגרים.

מס' משתתפים: 120.

מנהל המרכז
ידידיה זיסברג
עו"ס MSW
ופסיכותרפיסט

לפרטים:
טל. 050-6133114

פיתוח בית קפה חברתי לנוער במתחם

הקמת בית הקפה - 50,000 ₪

לפיתוח ויוזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

תוכנית אבני דרך

לבני המנשה

מנהל התוכנית
יניב ויפיהי
תואר ראשון
בקרימינולוגיה

לפרטים:
054-6786053

לאחר כיבוש ממלכת ישראל הוגלו עשרת השבטים מארץ ישראל. שבט מנשה נדד מזרחה עד שהתיישב דרך קבע באזור ההימלאיה ומאוחר יותר ברחבי הודו. הקשר עם בני השבט אבד. הם לא הכירו תורה שבעל פה, אך חיו עם מסורות של קשר וזיקה לעם ישראל.

עמותת עמישב בראשות הרב אליהו אביחיל ז"ל, פעלה רבות להעלאת נדחי ישראל בעולם.

הרב אביחיל קישר בין הקהילה לרבני ישראל, הם עברו גיור לחומרא ומאוחר יותר הוכרו על ידי מדינת ישראל, שסייעה לעמותת עמישב ומאוחר יותר גם לעמותת שבי ישראל.

כיום, חיות בישראל למעלה מאלף משפחות הפזורות בכל חלקי הארץ. רובם של בני הקהילה הם עולים או בנים לעולים והם מצויים בקשיי הסתגלות בארץ מבחינת השתלבות חברתית, תעסוקתית והתפתחותית. תוכנית "אבני דרך לבני המנשה" (אליהו בן נחום יוסף), על שם הרב אליהו אביחיל, הוקמה במטרה לקדם את הנוער והצעירים מבני הקהילה ולסייע להם להשתלב בצורה מיטבית בחברה הישראלית על ידי יצירת מעטפת חברתית אזרחית משקמת לצעיר מתוך קהילת בני המנשה. באמצעות ליווי של מנטור אישי בעל ניסיון משמעותי מקרב הקהילה מקבלים הצעירים תמיכה ועורף משפחתי חזק.

מס' משתתפים: 250.

הגדלת התוכנית

רכז - 200,000 ₪

סל רווחה למשפחה במצוקה מהקהילה - 15,000 ₪

מלגה עבור סטודנט - 40,000 ₪

לפיתוח ויוזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

תוכנית "חלום אישי"

חינוך לחוזקות ולמצוינות אישית

מטרת התכנית: מפגשי העצמה אינטראקטיביים, אשר יועברו בהם סדנאות פסיכולוגיה חיובית ואיתור חוזקות אישיות. חלק מהסדנא מועבר בניידת חלום (משאית).

הסדנא מתקיימת בחלל גדול, המטרה היא להעלות למודעות את החשיבות של:

מצוינות אישית \ ייחודיות \ שפת החוזקות \ העצמה ושיפור דימוי עצמי.
כחוויה ייחודית, בה הילד יחוש כי רואים ומחזקים את ערכו הייחודי ולא את הקשיים איתם הוא מתמודד. וכן, שיח והדרכה של צוות המקום, איך לעבוד בשיטה זאת.
אנו מעוניינים לקדם תהליכים חינוכיים בקרב ילדים, בני נוער, ובוגרים.

במטרה להרחיב אופקים, לקדם יזמות וחשיבה יצירתית, ובמקביל לעודד נתינה לקהילה ולהביאם ללקיחת אחריות אישית וחברתית, באמצעות התנסות, חוויה והכרות עם הסביבה,
הסדנא מתקיימת בצורה מהנה וחוויתית על ידי צוות מיקצועי בעל ניסיון רב עם מגוון אוכלוסיות.

קהל יעד: התכנית מותאמת לפי האוכלוסייה המוטבת:
• תלמידים • מורים • קהילות • הורים.
הסדנאות מותאמות למצבי משבר / טראומה

מס תוכנית בגפן - 6767

מנהל התוכנית
סער אפורי
תואר בוגר במדעי הרוח והחברה ותואר שני במנהל עסקים.
יעץ ארגוני.

לפרטים:
053-5212449
02-5829425

חלום אישי

עלות חודש פעילות 120,000 ₪
עלות שנת פעילות 1,200,000 ₪

לפיתוח ויזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

גלגלי חוסן

עקב המלחמה העמותה התאימה את הפעילות במשאית חל"ם אישי לפעילות הפגה וסדנאות לטיפול בנפגעי טראומה ופוסט טראומה.

התוכנית בנויה משני שלבים:

- (1) סדנת תרפיה והפגה - בנושא העצמה בניידת טיפולית
- (2) מענים ריגשיים טיפוליים והעצמה כהליך לאורך 10 מפגשים או יותר.

מס' משתתפים עד ינואר 2024 השתתפו בתוכנית - 2000 מוטבים.

מנהלת התוכנית
רקפת מוסק
תואר ראשון
בפסיכולוגיה ותואר
שני בתקשורת

לפרטים:

טל. 052-6133004

סדנת חוסן

10 מפגשים
₪ 20,000

יום פעילות

₪ 6000

לפיתוח יוזמות חדשות

לפרטים: אתיה דן - 052-4295196

תכניות נוספות

במסלול ירוק של משרד החינוך

משרדי מניפה:
02-5829425
info@menifa.org.il

תוכניות מניפה המומלצות על ידי משרד החינוך:

חלום אישי - מס' בגפן 6767.
חינוך לחוזקות ומצויינות אישית, חוויה חושית דרך משקפות תלת מימד המעצימה את המסוגלות, דימוי עצמי ובטחון עצמי.

כיתת חלום - מס בגפן 6766.
כיתות קלט לנוער מנותק, חינוך לטכנולוגיה ומצויינות אישית, הכיתות מכשירות תלמידים למקצועות ההייטק ברמה גבוהה ויאפשרו אופק צבאי ואזרחי מיטבי

למידה ריגשית - מס בגפן 6764.
פיתוח מקצועי למורים ומנהלים, מתן כלים להתמודדות עם נוער מורכב - נשירה, ניתוק, פגיעות. ארגז כלים טיפוליים לצוות החינוכי פיתוח חשיבה ריגשית יצירתית וביקורתית גם עם תלמידים מאתגרים.

למידה משמעותית - מס' בגפן 9014.
טכניקות פרקטיות ולגישות חלופיות לגיוון דרכי ההוראה תוך שימוש בעזרים נילווים מותאמים ומקצועיים הערכות מותאמות הן לתלמידים מחוננים והן למתקשים ומה שביניהם.

הנשר הבודד - מס בגפן 1164.
מעטפת ריגשית / טיפולית / לימודית למניעת נשירה סמויה.

מרכז מניפה למצויינות אישית - מס בגפן 17241.
מרכז למידה בפריפריה ג"ג או חברתית במטרה לתגבר תלמידים בשני מישורים: הכנה לבגרויות ופיתוח כישורים ותחושת מסוגלות בתחומי טכנולוגיה, מדע, אנגלית ומתמטיקה.

המורה כמנהיג של המחר - מס בגפן 17672.
פיתוח מקצועי וליווי מנהלים / צוות חינוכי. שימת דגש על פיתוח מיומנויות: הקשבה ואמפתיה, יכולת ניהול קונפליקטים, יכולת הכלה ומנטליזציה.

מכון מניפה - מס בגפן 18554.
 הקניית כלים טיפוליים ישימים לצוות החינוכי - דיאלוג פתוח, DBT, ACT, פסיכודרמה, פוטותרפייה, ביביליותרפייה מוסיקה ועוד...

מניפה - משב רוח של יצירה - מס בגפן 13540.
 פיתוח חשיבה יצירתית לקידום מצויינות אישית של התלמיד במוסד החינוכי ע"י סדנאות יצירה בהן מוציא התלמיד מן הכח אל הפועל יכולות תוך שיתוף פעולה ומתן הזדמנות גם למתקשים מבחינה לימודית.

גלגלי חוסן - חלום אישי - מס בגפן 9921.
 סדנאות קבוצתיות לחינוך לחוזקות ופיתוח מנהיגות. מיפוי ואבחון חוזקות, חדרי בריחה.

מענים רגשיים לבתי ספר - מס בגפן 7356.
 הקניית כלים טיפוליים ומענים הן לצוות המורים והן לתלמידים. טיפול במשברים מניעת הדרדרות לחוסר תפקוד, טיפול רגשי של עובדים סוציאליים, מטפלים פרטניים לליווי אישי וקבוצתי בתוך המוסד החינוכי.

ניווט לחיים - מס בגפן 16787.
 סדרה של סדנאות דטח לפיתוח כישורים בזיקה לטיפול ולהעשרה ריגשית חברתית.

פותחים שולחן - מס בגפן 16843.
 קבוצת תמיכה שבועית המלווה ומודרכת ע"י מחנך ועיקרה פעילות בילוי ופנאי העברת מתודות לחיזוק הקשר בין מחנך לתלמיד בגישה הוליסטית.

מפגש בשטח

הכניסיני תחת כנפק, והיי לי אם ואחות תוכנית מניפה

shutterstock

ימים בירושלים הלכה והתרחבה תופעת "נוער כיכר ציון" – בני נוער מכל שכבות האוכלוסייה שהיו בתהליכי התנהגות הרסנית, השתמשו בחומרים מסוכנים, והיו בהם שהפכו לנוער מנותק.

במשך ארבע שנים ברציפות יצאתי העירה בימי חמישי בלילה, להיפגש עם בני הנוער האלה. חיבוק של כוס קפה או פיצה. ארבע שנים מרתקות באקדמיה של החיים. הנוער הזה לימד אותי הכול. איך לחנך, איך ללמד, איך לטפל, ויותר מכול – איך להקשיב, לכבד, לא לשפוט, לאהוב.

נ', שעברה אונס במשך שנים, אמרה לי: את רואה, 80% מהנערות שמסתובבות בעיר עברו פגיעות מינית, וזו דוגמה אחת מני רבות.

ראיתי בצער את הפערים הגדולים בין התאוריה ליישום ובין האקדמיה לשדה, ושאלתי את עצמי – האם הסטודנטים במכללות מצליחים להכניס רוח חדשה למערכת? לחולל שינוי? איך יכול מורה למנוע נשירה? ניתוק? למנוע הידרדרות תלמידים להתנהגויות הרסניות?

אתיה דן¹

כמה מילים אישיות

בשנת 2004 הייתי שקועה בהכנות לעבודת דוקטורט ובהוראה במסגרות אקדמיות. באותה עת עבדתי גם בשדה ההוראה.

תופעת הנשירה באותה שנה הלכה והתרחבה. בהיותי תושבת ירושלים, הופתעתי לראות את היקף התופעה ואת רמת הסיכון הגבוהה שפגעה גם בבני נוער משכבות חברתיות-כלכליות בינוניות ומעלה, חברתיות-חינוכיות גבוהות. באותם

¹ אתיה דן היא יוזמת ומנכ"לית של עמותת מניפה, מרצה להיסטוריה וחינוך, יזמת חברתית.

מהספרות המקצועית ששיעור גבוה מבני הנוער הנושרים מדווחים על בעיות רגשיות או נפשיות, על שימוש באלכוהול ובסמים, ועל בעיות בתקשורת עם ההורים. כל אלה, נוסף על קשיי למידה ופערים, יוצרים מעגל נשירה. לפיכך חשוב לחקור מצבים של חוסר תפקוד, ללא קשר למוסד החינוכי, כאשר הם באים לידי ביטוי בנשירה מלימודים.

מחקר שנעשה בשנת 2012 עוסק בנשירת מטופלים מטיפול רגשי או נפשי. המחקר מצא שמדי שנה יש כ-170,000 ילדים ובני נוער הזקוקים לטיפול (כ-10% מהילדים ובני הנוער בישראל), ורק כ-12% מתוכם מסיימים אותו (עיינו וייסבלאי, 2012, עמ' 2). ראוי לחקור עוד את הקשר בין נשירה מלימודים לנשירה מטיפול, כפי שיש להעמיק את הידע על הגורמים לנשירה, בכל הקשור לקשיים רגשיים ונפשיים.

יש מקום להשוות מספרית את הנשירה מלימודים למספר הפגועים רגשית ונפשית ולתגבר את המורים בכלים טיפוליים, בייעוץ ובהדרכה.

במצבי משבר ילדים ובני נוער שעברו פגיעות יידרדרו למצבים של נשירה וחוסר תפקוד, ומכאן הדרך קצרה לשוטטות, עבריינות, אלימות, התנהגות הרסנית, בעיות נפשיות ועוד. מחקרים מצביעים על כך שרוב הכלואים בבתי הסוהר נשרו מבית הספר. כמו כן נמצא שהמוסד החינוכי בקהילה מהווה מודל מיטבי למניעת אובדנות.

בתקופת הקורונה נחשפות משפחות רבות לחוסר יציבות, לחרדה קיומית ולעוני, נוסף על הקשיים הרגשיים שחווים הילדים – בידוד חברתי מתמשך, בעיות תקשורת, היעדר יציבות ועוד, והסיכון גדול פי כמה.

אחד המשפטים השגורים בקרב צוותי המורים הוא *אין לנו כלים לטפל בילד החריג*.

המחנך והמורה מופקדים על שלום הילד: עליהם לבסס יחסי אמון עמוקים עם הילד, להקשיב לעולמו הפנימי, ללמד כל ילד על פי כישוריו והמצוינות האישית שלו.

נגענו בשני עניינים מרכזיים – של קשיים לימודים ורגשיים. ככל שקשיים אלה לא יטופלו, הם יהפכו לחוסר תפקוד כרוני ואף לחולי, ויידרדרו לניתוק מהמסגרת, ניתוק מהבית ומהקהילה ומשם – למעגל סיכון הולך וגדל.

קשה לכוון אצבע מאשימה אל גורם אחד האחראי לכך

בשיתוף עם מכללת תלפיות להוראה כתבנו נייר עמדה, ובו גיבשנו תוכנית למניעת נשירה. התוכנית משלבת טיפול והוראה, מכשירה סטאז'רים להוראה ללמד תלמידים המתמודדים עם קשיים מרובים בשולי הכיתה, בנשירה סמויה, כדי למנוע נשירה וסיכון. לשמחתי הבקשה אושרה בידי שרת החינוך דאז לימור ליבנת ויועציה, וכך נולדה עמותת *מניפה*. **עוד על התוכנית ראו מסגרת עמ' 78.**

רקע לנשירה

נכון לשנת 2019, יותר מ-70,000 תלמידים בשנה נתונים בנשירה גלויה או סמויה (המועצה הלאומית לשלום הילד, 2020).

מחקרים ראשונים מאז החלה הקורונה מדווחים על החמרה וגידול של עשרות אחוזים בנשירה (ראו מלחי, 2020, על נשירה בציבור החרדי). ד"ר מלחי מצביע על עלייה של 20% בהיקף הנשירה של תלמידים בחינוך החרדי. יש מחקרים² המצביעים על כך שמול כל נושר גלוי במערכת יש עוד שני נושרים סמויים שמערכת החינוך לא זיהתה (כהן-נבות ואחרות, 2001; בן רבי ואחרים, 2014 וכן עדכונים ממחקר ברוקדייל; להב, 2012).

אלו הם אותם תלמידים שקופים הרשומים אך אינם לומדים. בכל הקשור לקשיים לימודיים וקוגניטיביים, הפתרון המרכזי לתפיסתנו נמצא בתשובה לשאלה "מה למד התלמיד" ולא "מה רצה המורה ללמד". אין מקום לכפייה ולענישה, משום שהלמידה טבועה ברצונו הפנימי של כל ילד. יש לשמר אותה ואת המוטיבציה ללמוד.

הלמידה היא הרפתקה מלאת השראה ומשמעות. על כן יש ללוות בלמידה כל תלמיד מתקשה וליישר קו מול פערים, בלי קשר לסיבתם. תלמידים הצוברים פערים לימודיים מתנתקים מתהליך הלמידה הקבוצתי, מתייאשים ונושרים. כאשר מדובר באוכלוסיות חלשות או בשכבה חברתית-כלכלית נמוכה – להורים קשה מאוד לייצר פתרון לפערים אלו. כלומר, מערכת החינוך היא שצריכה לקבל עליה אחריות אישית ללמידה של כל תלמיד. היא צריכה לייצר מערך של תגבור והשלמה סדירים לתלמידים שלא הדביקו את קצב הלמידה.

ברצוני להדגיש את הנשירה מלמידה כביטוי לבעיה רחבה יותר – של תלמידים "נוכחים נפקדים" – תלמידים שלא מתפקדים במסגרת החינוכית בשל פגיעות רגשית ונפשית שמקשה עליהם. מדובר במצב משברי שבא לידי ביטוי בהתנהגות הרסנית או בפגיעות נפשית הולכת וגדלה. כך למשל ידוע לנו

² <https://www.idi.org.il/articles/32758>

הקורס מקנה תעודת הוראה לעובדים סוציאליים, בהסבה לחינוך והוראה, כדי להעשיר את דמות המחנך, את מושג החינוך ואת יכולתו של צוות המורים להתמודד עם תלמידים רב-בעייתיים (בשיתוף משרד החינוך, האגף לעובדי הוראה, מכללת בית ברל ומפעל הפיס).

2. הקמת מרכז יום אינטגרטיבי לבני נוער וצעירים פוסט-אשכוזיים, למניעת מחלות נפש, לחזרה לתפקוד ולהחלמה. המרכז מהווה מרחב רב-שירותי לשיקום, להשכלה ולתעסוקה מגיל 18, כדי לאפשר תפקוד נורמטיבי בקהילה וחיזוק הקשר לקהילה נורמטיבית ולמשפחה (בשיתוף משרד החינוך, הרווחה והבריאות, וכן התוכנית הלאומית 360°, הביטוח הלאומי, וויצ"ו).⁴

שיעורי הצלחה

כל תוכנית מלווה במדידה והערכה, כדי ללמוד ולהפיק לקחים הן מהכישלונות והן מההצלחות.

המדידה משמשת גם את בני הנוער הלומדים למדוד ולהעריך את היעדים הלימודיים והרגשיים.

שיעורי ההצלחה הלימודית גבוהים מאוד: **יותר מ-90% מבני הנוער מצליחים לחזור למסגרת החינוכית שלהם, לעבור בחינות בגרות ולהשתלב בחברה**, ובכלל זה בני נוער עם הפרעות התנהגות והפרעות נפש. הצלחה לימודית אובייקטיבית (זכאות לבגרות) אומנם מעידה על חזרה לתפקוד ועל שייכות לחברה הישגית, אך עם זאת רבים מהילדים, בני הנוער והצעירים חוו טראומות ופגיעות קיצונית. גם אם התהליך הטיפולי ארוך ומורכב, אין ספק שההישג הלימודי מצביע על עלייה ניכרת גם בבריאות הרגשית והנפשית. הצלחה של השיקום והתפקוד מצביעה על החלמה, על יציאה ממעגל סיכון ועל חזרה לאיכות חיים.

הרהורים וחשיבה לעתיד

איכותו של ארגון נמדדת ביכולת היישום שלו, כאשר יש חוט שדרה אחיד בשפת הארגון, ולפיכך עיקר המשאבים של עמותת מניפה מושקעים בצוות – באיכותו, בהכשרתו, בליווי ואף בהרחבתו.

שילדים ובני נוער נושרים, נופלים בין הכיסאות של משרדי הממשלה. ההורים ומערכות החינוך, הרווחה והבריאות – כולם צריכים לראות את הילד על כל מרכיביו ולמנוע את ההידרדרות לחוסר תפקוד.

נשירה של ילד מחונן

בביקורו של סר פטריק סטיוארט בישראל ("מסע בין כוכבים"), סיפר השחקן הידוע: הייתי נער נושר, עד שגילה אותי מורה אחד ועזר לי ללמוד דרמה. מאז הפך השחקן הבריטי מילד נושר לאחד השחקנים המובילים בעולם. החוקר קן רובינסון מביא דוגמאות רבות לאומנים בעלי שם שהיו ילדים נושרים ולא הסתדרו עד שגילו את כישוריהם. ברגע שיש מבוגר משמעותי המזהה את כישוריו הייחודיים של הילד, מתברר שיש צמיחה כללית, בכל התחומים, מעבר לכישרון הייחודי (רובינסון, 2011).

קבוצת שייכות

ההשפעה החברתית של נשירה וניתוק גורמת לחיבור לקבוצות השתייכות חברתיות המאופיינות בהתנהגות הרסנית ובהתנהגויות שאינן נורמטיביות עקב מצוקה רגשית ונפשית, כגון שימוש מזדמן בסמים ובאלכוהול, הפרעות נפשיות, התנהגות מינית בלתי מבוקרת, זנות, התנהגות עבריינית. עם זאת, "חבורת רחוב" זו היא קבוצת שייכות חמה ובלתי שיפוטית המכילה את הנער או הנערה שתויגו על ידי החברה הנורמטיבית ונכנסו לקטגוריה של "ילדים בסיכון".

העבודה במניפה נעשית תמיד בקהילה, בסביבה המוכרת, עם המשפחה. השתייכות חברתית היא כלי טיפולי חשוב והכרחי. בתהליך העבודה נייצר קבוצת תמיכה, נעצים את החלקים החיוביים של החבורה, נשתמש בכוחה של הקבוצה לחזק את הפרט ולהצמיח גבולות פנימיים וחיצוניים. תוכנית מניפה פועלת בקהילה, בקבוצה החברתית הקיימת, ומובילה את הקבוצה להבנה עמוקה יותר במושגים של זהות חברתית ואישית.

בשנת תשפ"א יזמנו שתי יוזמות:

1. קורס "עו"סים חינוך" – הסבת מטפלים להוראה.

⁴ מרכז צ'רנה – <https://youtu.be/fTgThWdotA0>

התוכניות שבונה העמותה מכוונות להטמעה ברשויות השותפות. ככל שעקרונות השיטה יוטמעו ויועקו – כך תגדל עוד חוויית ההצלחה של מניפה.

אנו מנסים לייצר פתרונות הוליסטיים בחשיבה המחברת את עולם החינוך, הטיפול והשיקום, אך יוזמות אלו נתקלות בקשיים רבים. האוריינטציה הבין-תחומית, המחברת עולמות תוכן, לרוב מדוברת כחזון וקשה מאוד לביצוע.

לעיתים נראה כי משרדי ממשלה מוטרדים מכפל תמיכות לאזרח יותר משהם מוטרדים מכך שרק 20%-30% מהאוכלוסיות החלשות בישראל מקבלות סל שירותים. רבות מפעילויות העמותות עוסקות בהנגשה של שירותים לאוכלוסייה.

מדינת ישראל צריכה להשקיע משאבים בתוכניות מניעה, הן בחשיבה הכלכלית והן בחשיבה המקצועית. המניעה נוגעת לכל המישורים בכל משרדי הממשלה, אך היא רכיב הכרחי בכל הקשור לאלה האמונים על יצירת חברה בריאה ומתקדמת. ככל שנרבה במניעה, ובחשיבה הוליסטית הרואה את האזרח במרכז – נשכיל ליצור חברה בריאה בישראל.

מקורות

בן רבי, ד', ברוך-קוברסקי, ר', נבות, מ' וקונסטנטינוב, ו' (2014). הנשירה הסמויה בישראל: בחינה מחודשת של ניתוק בקרב תלמידי בתי ספר. ירושלים: מאירס-ג'וינט-ברוקדייל.

וייסבלאי, א' (2012). ילדים ובני-נוער עם הפרעות נפשיות: זכויות ושירותים במערכות הבריאות, הרווחה והחינוך. ירושלים: הכנסת – מרכז המחקר והמידע.

כהן-נבות, מ', אלנבוגן-פרנקוביץ, ש' וריינפלד, ת' (2001). הנשירה הגלויה והסמויה בקרב בני נוער – דוח מחקר. ירושלים: הכנסת – מרכז המחקר והמידע, ג'וינט – מכון ברוקדייל.

להב, ח' (2013). מ"נשירה סמויה" ל"נשירה גלויה" ומה שביניהם (עמ' 17). מכון מפ"ת.

המועצה הלאומית לשלום הילד (2020). ילדים בישראל 2019 – השנתון הסטטיסטי.

מלחי, א' (2020). הסיבה שמאחורי פתיחת הישיבות – חרדים לנוער השוליים. המכון הישראלי לדמוקרטיה (7 בדצמבר, 2020).

רובינסון, ק' (2011). המקום הנכון (ש') פרמינגר, מתרגמת). כתר.

על מניפה

מניפה היא עמותה הפועלת מאז שנת 2004 ומפעילה תוכניות למניעת נשירת בני נוער וצעירים בסיכון ממסגרות נורמטיביות, וכן תוכניות המסייעות להשבת צעירים שהתנתקו ממסגרות נורמטיביות לתפקוד מלא.

העמותה משלבת בתוכניותיה גישה הוליסטית רגשית-חינוכית ויעדים מתחומי החינוך, הרווחה והחברה. היא פועלת בכל רחבי הארץ ובקרבת כל המגזרים – יהודי, ערבי, דרוזי, בדואי ועוד, ומאז הקמתה הוכשרו יותר מ-3,000 סטאז'רים – מורים צעירים שהצליחו להחזיר ללמידה ולתפקוד תלמידים נושרים ומנותקים, בהם שהיו יותר משנה מחוץ למערכת החינוך.

העמותה רואה עצמה כסמן למשרדי הממשלה בכל הקשור למינוף מדיניות, יוזמות חדשות וחשיבה יצירתית. במשך השנים הוקמו כמה מודלים של עבודה בגישה הוליסטית: מאות תוכניות למניעת נשירה ברחבי הארץ, בשיתוף אגף א' לחינוך ילדים ונוער בסיכון, מרכז יום אינטגרטיבי פוסט-אשפוזי, עשרות כיתות קלט לנוער מנותק שמצליח לעשות מעבר חד – מניתוק, עבריינות ושוטטות – ללמידה סדירה נורמטיבית ולמצוינות אישית. במשך כמה שנים אומץ המודל בידי משרד החינוך ופעל במסגרת הרחבת חוק לימוד חובה³: הפעלת מרכזי למידה למאות ילדים בפריפריה הגאוגרפית והחברתית כדי למנף תלמידים אלה למצוינות אישית טכנולוגית ומדעית, מרכזי העצמה לקהילות עולים (רמת אשכול, לוד), מרכזי שיקום לילדים, המשלבים טיפול, חינוך והשכלה, וכן תוכנית "מנטורים" לליווי חיילים בסכנת נשר וכליאה, שבמסגרתה לוו מאות חיילים לאורך השירות.

מטרות ויעדים

חזון העמותה מיושם לאור המטרות האלה:

- חזרה לתפקוד – מניעת נשירה בתחומים האלה: לימודים, תעסוקה, שירות אזרחי או צבאי.
- פיתוח כישורים וייחודיות, לכל הילדים, בני הנוער והצעירים במשפחה, בקהילה הנורמטיבית.
- הכשרת מורים למניעת נשירה – צוות ההוראה כולל גם פרחי הוראה (סטאז'רים) המשתתפים תדיר בסדנאות ובהשתלמויות שמטרתן לשפר את דרכי ההוראה בארץ. תוכנית ההכשרה מתייחסת לסטודנטים – בקורס הסבת מטפלים להוראה ("עו"סים חינוך"), בהכשרת סטאז' ובפיתוח מקצועי למורים ותיקים (הקניית כלים טיפוליים, פיתוח חשיבה יצירתית ועוד).
- מיצוי זכויות והנגשת שירותים לאוכלוסיות מוחלשות – בניסיון לייצר פתרון לאלו ש"נפלו בין הכיסאות".
- הדרכות הורים (מרכזי הורים-ילדים, נתיבים להורות).
- יצירת חשיבה הוליסטית על דרכים לטיפול בילדים ובבני נוער עם פגיעות, והשקעה במניעה ובחשיבה על מערך טיפול אחר.

³ בהובלת מנכ"לית משרד החינוך לשעבר, גב' מיכל כהן, סגנית המינהל הפדגוגי לשעבר, גב' עירית בירן ועוד...

תוכנית מניפה, המביאה בחשבון את כל הפרמטרים העולים במחקרים אלו, היא תוכנית הוליסטית המתגברת השכלה, חינוך וטיפול, ופועלת מול ההורים ולחיזוק הקשר החברתי והקהילתי.

עקרונות מניפה

כל תוכנית של העמותה נבנית במטרה ליצור רשת ביטחון סביב הילד, רשת המונעת נתק מן המשפחה, מן הקהילה וממסגרת תפקודית נורמטיבית.

- **המשפחה** – היא המוקד; סביבה נבנית הרשת שממנה הילד יוצא ואליה הוא חוזר. תוכניות מניפה מדגישות את חוסנה של המשפחה ואת יכולותיה. אם הילד או הנער לא חוו מודל של משפחה מתפקדת ומיטיבה, ייבנה מודל "משפחה" כחלק מתוכנית טיפולית.
- **הקהילה** – מניפה יוצרת בתוכניותיה סינתזה בין שפת החינוך, הטיפול וההשכלה, והצוות הוא רב-תחומי.
- **מסגרת תפקודית נורמטיבית** – מניפה דוגלת במודל עבודה הוליסטי מקיף שמטרתו השבת הנער המנותק למסגרת חברתית נורמטיבית. אנו מאמינים שיש להעצים את בני הנוער, לדאוג לפיתוח אישי וזהותי של המתבגרים ולהקנות להם כלים כגון מוטיבציה, קבלת אחריות ואמון, שיובילו אותם להשתלבות בחברה.

Menifa.org.il

מניפה מנוף לחיים ע"ר 580434272

רבינוביץ 33, ירושלים

ת.ד. 9760

מיקוד 9109701

טל: 02-5829425, 052-3661623

פקס: 02-5829430

מייל: info@menifa.org.il

היו שותפים לעשייה שלנו.
לתרומות:

FOX GROUP

מניפה
מנוף לחיים (ע"ר)

